

Candle Lighting/Shekia/Shabbat and beyond

Source

מסכת ראש השנה דף ט; דמוסיפין מחול על קדש מנלך?

(1) דתניא: + שמות ל"ד+ "בחריש ובקציר תשבת"; רבי עקיבא אומר: אינו צריך לומר חריש וקציר של שביעית – שהרי כבר נאמר +ויקרא כה+ שדך לא תזרע וגו'. אלא: חריש של ערב שביעית הנכנס לשביעית, וקציר של שביעית היוצא למוצאי שביעית....

(2) ורבי ישמעאל...נפקא ליה מדתניא: +ויקרא כג+ "ועניתם את נפשותיכם בתשעה", יכול בתשעה? תלמוד לומר "בערב" – אי בערב יכול משתחשך? תלמוד לומר "בתשעה". הא כיצד? מתחיל ומתענה מבעוד יום. מלמד שמוסיפין מחול על קדש.... אין לי אלא יום הכפורים, שבתות מנין? תלמוד לומר "תשבתו". ימים טובים מנין? – תלמוד לומר "שבתכם". הא כיצד? כל מקום שיש בו שבות – מוסיפין מחול על קדש. ...

שולחן ערוך [או"ח רס"א/ב]- **י"א** שצריך להוסיף מחול על **הקודש**... ובלבד שיוסיף איזה זמן שיהיה וודאי יום מחול על הקודש.

ביאור הלכה [שם ד"ה * י"א שצריך]- נקטו בלשון י"א משום **דהרמב"ם חולק ע"ז**... ועיין בבאור הגר"א שפוסק כהרמב"ם... ובא"ר כתב דלענין דינא נקטינן כה"א הזה משום דכל הראשונים סוברין כן...וכן בשו"ע לקמן בסימן רצ"ג ס"ב סתם כה"א הזה... ויהיה בזה לדידהו **חששא דאורייתא**.

מסכת יומא דף פ"א עמוד א -וייכול יהא ענוש על תוספת מלאכה? תלמוד לומר "וכל הנפש אשר תעשה כל מלאכה בעצם היום הזה" = על עיצומו של יום – ענוש כרת, ואינו ענוש כרת על תוספת מלאכה.

מסכת מועד קטן דף ג עמוד ב: "יכול ילקה על תוספת ראש השנה דאתיא מבחריש ובקציר תשבת..."

Character/Scope

תוספות [שם ד"ה יכול]- איכא למימר דמבחריש ובקציר מפקינן דצריך תוספת כלומר שהשביעית מתחלת משנה הששית וכל דין שביעית יהיה לששית...וא"כ הוא כשביעית.	הריטב"א [שבת ל"ה עמוד א]- תוספת מחול על הקדש... התורה אמרה שיעשנו קדש ושיחול קדושה עליו לקדש לענין זה כאילו הוא לילה, ואע"ג דבדיני דעלמא הוא יום, ולהכי אמר רחמנא "זכור את יום השבת לקדשו" ולא אמר זכור יום השבת, אבל בלא תפילת שבת או קידוש אין התוספת חל מאיליו וכדברירנא בפרק תפלת השחר. תוספות כתובות דף מ"ז עמוד א אע"ג דאמר במו"ק (ח): "ושמחת בחגך ולא באשתך דאין נושאין נשים בחולו של מועד משום דאין מערבין שמחה בשמחה"...איכא למימר דהכא איירי שעה אחת לפני יו"ט שהוא כיו"ט לענין מלאכה דתוספת דאורייתא ובטילה באותה שעה מן המלאכה ... רמב"ם הלכות שבת פרק כט הלכה יא יש לו לאדם לקדש על הכוס ערב שבת מבעוד יום אף על פי שלא נכנסה השבת... שמצות זכירה לאמרה בין בשעת כניסתו ויצאתו בין קודם לשעה זו במעט.

Ramification # 1- Mincha AFTER Tosefet

שו"ת יביע אומר [או"ח ב"ט"ז/י"א]- אף להנהגים כד' בה"ג לקבל שבת בהדלקה, ושכחה האשה ולא התפללה מנחה מתחלה, יכולה להתפי אח"כ... וחילקו כמה אחרונים בין קבלת שבת בצבור כעניית ברכו שאז יש להחמיר, משא"כ כשקבל שבת ביחיד שאפשר להקל...	צדקת הצדיק, ט"ז- על שעת בין השמשות יש לומר גם אשבת דקדשינהו לשבת אף דקביעא וקיימא, חומרא דספק הוא מישראל, דכל שבני ישראל מחמירים על עצמם לעשותו מצוה נעשה

1 לתוס' [כתובות מ"ז. ד"ה "דמסר"/חידושי הרא"ה [ברכות כ"ז:];או"ז [הל' ער"ש י"ד] מדאור', לאו"ז בשם ר"ת מדרבנן.

מצוה ויש בו קדושה. מגן אברהם [רס"ג/ט"ט]- מקבלת שבת...ותתפלל מנחה תחלה (מ"ב):	

הכרעת השו"ע [רס"ג/ט"ט]- מי ששהה להתפלל מנחה בע"ש עד שקבלו הקהל שבת, לא יתפלל מנחה באותה בהכ"נ אלא ילך חוץ לאותו בהכ"נ ויתפלל תפלה של חול, והוא שלא קבל שבת עמהם, אבל אם ענה וקבל שבת עמהם אינו יכול להתפלל תפלת חול, אלא יתפלל ערבית שתיים

Ramification # 2- Kiddush and Meal

ט"ז אורח חיים סימן רצ"א ס"ק ו ד"ה "נשים חייבות";

ורש"ל נהג שלא אכל בליל שבת עד הלילה	ול"נ כיון דתוסי מחול על הקדש הוא דאורייתא ע"כ יצא שפיר אפי' גמר קודם לילה:

הכרעת המשנה ברורה סימן רס"ז ס"ק ה: דכיון דקבל עליו שבת, והוסיף מחול על הקודש נחשב כשבת לענין זה דיכול לקדש ולאכול מיד ויכול לגמור סעודתו מבע"י. ויש חולקין וסוברין שיזהר למשוך סעודתו עד הלילה ויאכל כזית בלילה, וטעמם דכיון דהג' סעודות... בעינן שיקיים אותם ביום שבת עצמו ולכתחלה נכון לחוש לדבריהם:

Ramification # 3- EARLY Shmini Atzeret

ט"ז על שולחן ערוך אורח חיים סימן תרסח סעיף א:2:

אלו דברי הרב רש"ל, ואף שאין משיבין הארי לאחר מותו, וק"ו בשועל כמוני, מ"מ אחוה דעתי שדברי הרב מאד תמוהין ואין הדעת של ע"ד סובלן, דלמה גזר תענית בחנם משעת כניסת ש"ע שהוא מבע"י... דתוספת מחול על הקודש הוא דאורייתא וע"כ חייב להתענות עד הלילה וזה ודאי הוא מן הנמנע... ובאמת סברא שבנה הרב עליו הוא אינו קיום כלל דודאי מי שמוסיף מחול על הקודש הוא עושה ע"פ צווי תורתנו= כבר חלף והלך ממנו חובת היום מה שהיה עליו קודם זה, והוא כמו בלילה ומחר ממש !... בשעה שקיבל קדושת י"ט של ש"ע שבו סותר מצות סוכה ויש לו יכולת לעשות כן פשיטא שתכף נכנס לגדר "יתובי יתבי" ברוכי לא מברכי' והוא כמו בלילה דהפה הקדוש יתעלה ב"ה שצוה עליו מצוה סוכה ביום ההוא הוא הפה הקדוש שהתיר לו אחר שקיבל עליו ש"ע... כנלע"ד ברור:	...כתב רש"ל בתשובה שראה הג"ה בשם מהר"ר טעביל שלא היה אוכל בכניסי יום ש"ע עד הלילה דא"כ הי' צריך לברך לישב בסוכה כיון דעדיין יום הוא... דסתרי אהדדי שאם אמר "לישב בסוכה"= חול הוא וקידוש למה הוא בא, ואם י"ט הוא "לישב בסוכה" למה היא בא... ולכן איסור גדול הוא למי שמקדש קודם הלילה כו' עכ"ל שו"ת דברי יציב [אוי"ח רכ"ז]- אמנם למ"ש רש"ל הנ"ל שבהתוספת עדיין יום הוא ולא חלף ועבר, יל"ע במה מחסר המ"ט יום. וההכרח לומר שאינו אלא חומרא, דאל"כ וכי תוספת יו"ט דשבועות שאני משאר יו"ט דהתוספת מגרע מהתמימות, אלא ע"כ שרק נראה כמחסר כנ"ל.

Ramification # 4- Candle Lighting

שולחן ערוך [אוי"ח רס"ג/ג]-

לבה"ג , כיון שהדליק נר של שבת חל עליו שבת ונאסר במלאכה. ועל פי זה נוהגות קצת נשים שאחר שברכו והדליקו הנרות משליכות לארץ הפתילה שבידן שהדליקו בה, ואין מכבות אותה.	וי"א שאם מתנה קודם שהדליקה שאינה מקבלת שבת עד שיאמר החזן ברכו, מועיל. וי"א שאינו מועיל לה.	הגה: והמנהג שאותה אשה המדלקת מקבלת שבת בהדלקה, אם לא שהתנה תחלה, ואפילו תנאי בלב סגי (מרדכי); אבל שאר בני הבית מותרין במלאכה עד ברכו.	ויש חולקים על בעל ה"ג ואומרים שאין קבלת שבת תלוי בהדלקת הנר אלא בתפלת ערבית, שכיון שאמר החזן: ברכו, הכל פורשין ממלאכתם. ולדידן, כיון שהתחילו מזמור שיר ליום השבת הוי כברכו לדידהו

2 **ר"ק**: הגמ' פוסקת [סוכה מ"ז]. שבשמיני עצרת בחו"ל, שהוא ספק הושענא רבא, "והלכתא: מיתב יתבינן, ברוכי לא מברכינן"- יושבים בסוכה ללא ברכה, וכ"פ השו"ע [אורח חיים סימן תרסח סעיף א]: ליל שמיני אומר בתפלה: ותתן לנו את יום שמיני חג העצרת הזה.... ובחוצה לארץ אוכלים בסוכה בלילה וביום, מפני שהוא ספק שביעי, ואין מברכין על ישיבתה...

